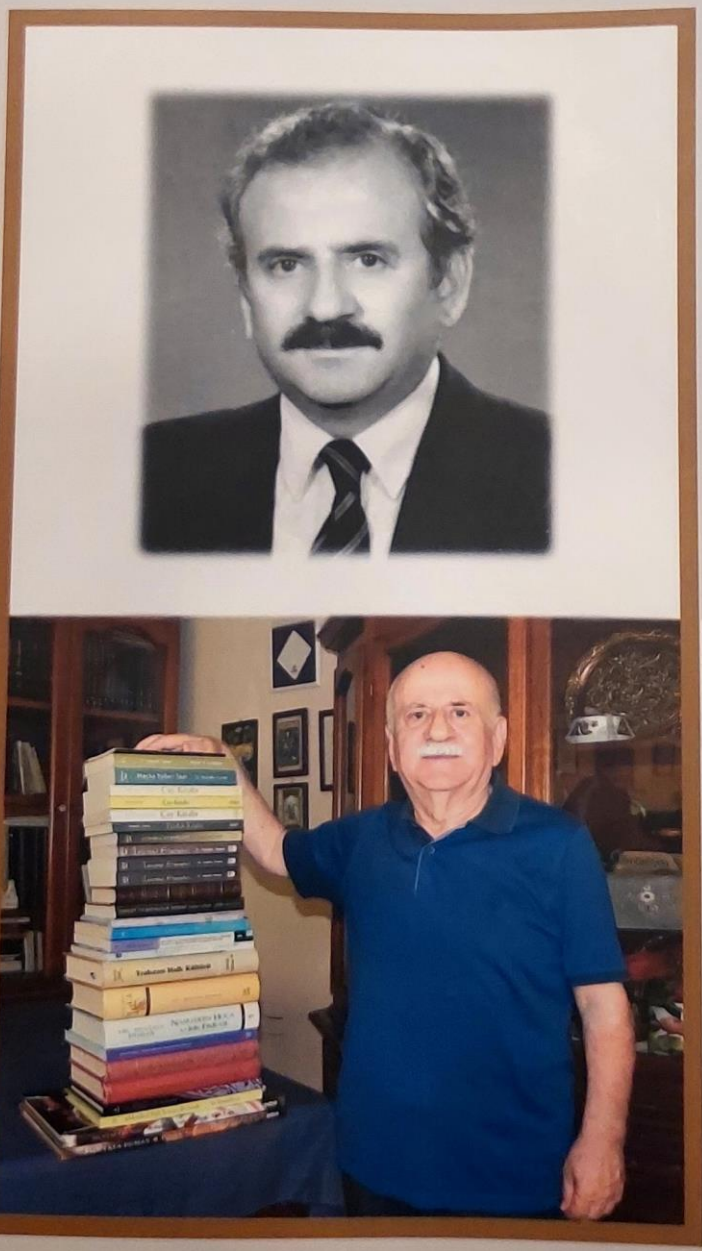
KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

KIYI

ISSN 1300-5367

Sayı 319

Ocak-Şubat-Mart
2024

BU SAYIDA...

Aydın Ayan
Bekir Gerçek
Çağla Yılmaz
Emel İrtem
Hasan Kantarcı
Hüseyin Çevik
İbrahim Tığ
Kudret Emiroğlu
Mustafa Topaloğlu
Müfit Semih Baylan
Saber Moghaddami
Sabri Dilber
Yüksel İskender Aksu
Zekeriya Saka

DOSYA / ATARDAMAR

MUSTAFA DUMAN

Editör: Alâettin Bahçekapılı

Abdurrahman Yıldırım
Eray Canberk
Erol Üyepazarcı
Fatih Sultan Kar
İsmail Kansız
M. Sabri Koz
Mehmet Akif Bal
Mehmet Bilgin
Nejdet Öztürk
Öner Ciravoğlu
Serap Duman Düzgün
Süleyman S. Altun

SOSYAL BİLİMCİ BİR HEKİM: DR. MUSTAFA DUMAN

MEHMET AKİF BAL[1]

İç hastalıkları uzmanı bir hekim olan Dr. Mustafa Duman, mesleğindeki yoğunluğu kadar sosyal bilimler alanında kalıcı ve ufuk açıcı çalışmalarıyla da kültür hayatımızda adından sıkça söz ettiren bir isimdir. Kültür çalışmalarındaki titizliği, dikkati ve katma değer sağlayan yaklaşımlarıyla tanınan Dr. Duman, toplumumuzun kültür hayatına soluk aldıran bir entelektüel ve araştırmacı olarak çalışmalarını devam ettirmektedir. Yayıncılığı yanında iyi bir kitap koleksiyoneri ve nadir eser meraklısıdır. Bu sebeple çok zengin bir kütüphaneye sahiptir.

Öğrenimi ve Mesleki Yaşamı

Dr. Mustafa Duman, 1946 yılında Trabzon Maçka'nın Çeşmeler Köyü'nde doğmuştur. Ali Osman Bey ve Şöhret Hanım'ın oğludur. 1957 yılında Çeşmeler Köyü İlkokulu'nu, 1964 yılında Trabzon Lisesi'ni bitirdikten sonra aynı yıl İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne girmiş ve 1971 yılında "Tıp doktoru" unvanını alarak mezun olmuştur. Susurluk Hükümet Tabipliği görevindeyken askerlik vazifesini üstlenmiş ve Van-Özalp Seyyar Jandarma Tabur Tabibi olarak askerlik hizmetini "Tabip teğmen" rütbesiyle tamamlamıştır. 1974-1982 yılları arasında Federal Almanya'da iç hastalıkları ihtisası yapmıştır. 1982 yılında Türkiye'ye dönmüş, uzmanlık denklik sınavını 1983 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'nde vermiştir. İç hastalıkları uzmanı olarak İstanbul'da serbest çalışmıştır. 1986-1990 yılları arasında iki dönem İstanbul Tabip Odası "Onur Kurulu" üyeliğinde bulunmuştur. 2008 yılında emekliye ayrılmıştır. Dr. Ayçe Duman'la evli olup, üç evlat babasıdır. Almanca ve Fransızca bilmektedir. Yaşamını İstanbul'da sürdürmektedir.

Araştırmacı ve Yazar Kimliği

Dr. Mustafa Duman, özellikle 1984 yılından sonra halk kültürü alanında ve bilhassa Trabzon yöresi halk edebiyatı, folkloru ile Nasreddin Hoca konularında derlemeler, araştırmalar yapmıştır. Çalışmalarını; *DEMOS (Almanya), Cumhuriyet, Cumhuriyet Kitap, Türk Folkloru, Türk Folkloru/Belleten, Halk Kültürü, Folklor/Edebiyat, Tarih ve Toplum, Toplumsal Tarih, Müteferrika Kitabiyat Dergisi, Toplumbilim, Varlık-Kitap, Kıyı, Yeni Yüzyıl, Güzel Yazılar, Gazete İstanbul, Akşam Kitap, Ataşehir Ev Kültür* gibi gazete ve dergilerde hatta bazı kongre bildiri ve armağan kitaplarında olmak üzere yayımlamıştır. Yazdığı makalelerin toplamı 350'ye ulaşmıştır. Yayınları ile birlikte çeşitli uluslararası ve ulusal halk kültürü ve halk edebiyatı kongrelerine katılmış, bildiriler sunmuştur. Halk kültürü konularında ayrıca; TRT radyo ve televizyonları ile çeşitli özel radyo ve televizyonlardaki programlara katılmış ve konuşmalar yapmıştır. Hamamizade İhsan'ın "Trabzon Manileri " adlı derlemesini bir sahafta bularak karşılaştırmalı olarak yayımlamış; bugüne kadar bilinmeyen bazı Nasreddin Hoca yazma ve taşbaskısı kitaplarını bilim dünyasına tanıtmıştır.

Yayımlanan Kitapları

1960 yılında yayın yaşamına başlayan Dr. Mustafa Duman'ın ilk kitabı şiirlerinden oluşan *Gençliğin Sesi* ve *İnkılâp* adlı çalışmadır. Sonraki yıllarda daha çok halk kültürü konularına yönelmiştir. 1995 yılında ***Trabzon Halk Şairleri***, 2004'te ***Kemençemin Telleri***, 2005 yılında ***Nasreddin Hoca Çizgi Romanları ve Çizgi-Bant Hikâyeleri*** yayımlanmıştır. Aynı yıl; ***Çay Kitabı Türk Kültüründe Çay, Nasreddin Hoca Kitapları Açıklamalı Bibliyografyası (1480-2004) (1480-2004)***, 2007'de ***Nasreddin Hoca / Nasreddin Hodja*** ile ***Geleneksel Türk Yorgancılık Sanatı*** kitaplarını, 2008 yılında ***Nasreddin Hoca ve 1555 Fıkrası*** kitabı ve ***Fındık Kitabı / Türk Kültüründe Fındık*** kitaplarını çıkarmıştır. 2009 yılında ***Fındık Serdim Harmana / Türk Fındığının Öyküsü***, 2010 yılında ***İstanbul Efsaneleri***, 2011 yılında ***Trabzon Halk Kültürü ve Bahçeden İncebel Bardağa Türk Çayı*** kitaplarını, 2012'de ***Trabzon'a Armağan***, 2014'de ***Maçka Yolları Taşlı***, 2016'da ***İstanbul'da Geleneksel Yorgancılık Sanatı*** kitapları yayımlanmıştır. 2018 yılında Nasrettin Hoca konusuna yoğunlaşarak ***Resimli Taşbaskısı Nasreddin Hoca Kitapları*** ile ***Nasreddin Hoca ve 1616 Fıkrası*** başlıklı kitaplarını

1 Tarihçi-Yazar / Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi

yayımlamıştır. ***Trabzon Kültür Sanat Yıllığı 87*** ve ***Trabzon Kültür Sanat yıllığı 88-89*** adlı kitapların da hazırlayanları arasındadır. Kitapları; Anadolu Sanat, TAMEV, Oğlak, Kitabevi, Turkuaz, Heyamola, Yapı Kredi, İBB Kültür A.Ş., İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Everest adlı yayın kuruluşları tarafınca basılmıştır. Dr. Mustafa Duman'ın yayınlanan kitapları çok sayıda ulusal ve yerel süreli yayınlardaki yazılara konu edilmiştir.

Süreli Yayınlardaki Yazıları

Dr. Duman'ın farklı konulardaki yazıları; *Hakimiyet, Hizmet, Çakıl, Son Haber, Yenigün, Sömürücülüğe Karşı Savaş, Ataşehir Ev Kültür* gazete ve dergilerinde; mesleği olan hekimlikle ilgili yazıları ise; *Tıp Yolunda, Toplum ve Hekim, İstanbul Tabip Odası Bülteni, Kadıköy Halkçı Demokrat ve Senkop* dergilerinde yayımlanmıştır. Serbest yazılarından ilkini 18 Ekim 1962 tarihli *Hakimiyet* gazetesinde "Sanat Nedir?" başlığıyla, hekimlikle ilgili ilk yazısını ise 1970'de "14 Mart'ın Düşündürdükleri" başlığıyla neşretmiştir.

Dr. Mustafa Duman'ın en yoğun yazıları Nasreddin Hoca üzerinedir. Konuya dair ilk makalesini, *Kıyı Kültür ve Sanat Dergisi*'nin Eylül 1987'deki 18. sayısında "Nasreddin Hoca Doğu Karadeniz'de" başlığıyla yayımlamıştır. Nasreddin Hoca konulu toplam 76 yazısını; *Tarih ve Toplum, Müteferrika, Kıyı, Cumhuriyet Kitap* başta olmak üzere diğer çeşitli süreli yayınlarda neşretmiştir. Nasreddin Hoca konulu son makalesi ise 2018'de yayımlanan "Nasreddin Hoca Mizahının Yayılmasında Taşbaskısı Nasreddin Hoca Kitaplarının Etkisi" başlığını taşımaktadır.

Dr. Mustafa Duman'ın yazdığı diğer yoğun konular ise; folklor, etnografya, halk edebiyatı, tarih, anı ve kitabiyat yazılarıdır. "Maçka'da Sığırlara Verilen Adlar" başlıklı ilk folklor makalesi, *Türk Folkloru* dergisinin Kasım 1985'deki 76'ıncı sayısında; yerel ve ulusal süreli yayınlarda yayımlanan folklor, etnografya, halk edebiyatı, tarih, anı ve kitabiyat konulu toplam 285 makalesinin en sonuncusu ise, "Taşbaskısı Tahir ile Zühre Kitapları" başlığıyla *Müteferrika Kitabiyat Dergisi*'nin 2023 yılındaki 63. sayısında yayımlanmıştır.

Katıldığı Bilimsel Toplantılar, Etkinlikler

Dr. Mustafa Duman'ın 1987'den başlayarak bilimsel toplantılara katılmış, bunların dışında yerel ve ulusal radyo ve TV kanallarında da çalışma konularıyla ilgili programlara davet edilmiştir. Katıldığı radyo programları arasında TRT Trabzon Radyo'nun programları yoğun yer tutmaktadır.

Ödülleri ve Hakkında Yazılanlar

Dr. Mustafa Duman'a, 1963 yılında, Trabzon Lisesi'nin "Atatürk Kompozisyon Yarışması" birincilik ödülü, 1996 yılında TV-61'in "İnceleme-Araştırma Ödülü", 2002 yılında, Folklor Araştırmaları Kurumu'nun "Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü", 2009 yılında Akşehir Nasreddin Hoca Derneği'nin "50. Yıl Bilim ve Araştırma Ödülü", 2013 yılında da Troya Folklor Derneği'nin "21. Troya Pertev Naili Boratav Halk Bilim Ödülü" verilmiştir. Ayrıca çeşitli kurumlardan plâketler almıştır. Hakkında yurt dışında ve ulusal basında yazılar çıkmıştır.

Kütüphanesi

Hekim ve yazar Dr. Mustafa Duman'ın; folklor, halk edebiyatı kitapları başta olmak üzere tarih, antropoloji, eski ve yeni harfli süreli yayın başlıklarından oluşan 15 bin cilt civarında bir kitaplığı bulunmaktadır. Sadece Nasreddin Hoca konusunda yabancı dilde, Osmanlıca ve taş baskı olarak 3000 kitabı mevcuttur. Dr. Mustafa Duman, kitap koleksiyonerliğine ilgisi nedeniyle çok sayıda kültürel eserin kurtarılmasına ve hatta yayımlanarak kültür hayatımıza yeniden mal olmalarına vesile olmuştur.

